

Økologisk landbruk og lagring av karbon i jord

SARA HANSDOTTER
Norsøk

GRETE LENE SERIKSTAD
Norsøk

Klimatiltak
må ikke føre
til ytterligere
trusler mot
biologisk
mangfold og
økosystem-
tjenester.

➤ **BEVARE KARBON I JORDA.** Fangvekster som blodkløveren på bildet plantes etter at hovedavlingen er høstet. Dette gjør at jorda beskyttes mot erosjon samtidig som røttene bidrar til karbonlagring i jorda. FOTO: ADOBE STOCK/RADEK HAVLICEK

KARBONLAGRING I JORD er et viktig tiltak for å redusere klimaendringene. I EU er klimanøytralitet et viktig mål, hvor også landbrukssektoren har en viktig rolle. Paraplyorganisasjonen IFOAM Organics er opptatt av at jordbrukspraksis som vektlegger karbonlagring også må omfatte arbeid med biologisk mangfold og andre miljømål. De mener at økologisk landbruk bør anerkjennes som en driftsmåte som lagrer karbon og har en helhetlig tilnærming som tar hensyn

til andre viktige miljømål.

Hele landbruket er en viktig del av karbonkretsløpet, med både opptak og utslipp av karbon som nødvendige deler av matproduksjonen. Dette betyr at sektoren er ansvarlig for en betydelig mengde klimagassutslipp. Samtidig blir matproduksjonen påvirket av klimaendringer som tørke og ekstremregn, slik at jordbruket også har en egeninteresse i å begrense klimautslipp.

▼ **HVA ER POTENSIALET?** Karbonbinding i jordsmonn har en viktig rolle å spille for karbonfjerning fra atmosfæren, men det realistiske potensialet er vanskelig å vurdere siden det avhenger av, og varierer mye mellom, ulike regioner, klima og jordtyper. FOTO: SIMON DOOLEY

BÆREKRAFTIG KARBONREGNSKAP PÅ EU-NIVÅ.

Karbonnøytralitet betyr at menneskeskapte CO₂-utslipp balanseres på globalt nivå ved hjelp av CO₂-fjerning over en bestemt periode. EU har vedtatt politiske rammeverk og forskrifter med mål om å oppnå karbonnøytralitet innen 2050. Dette målet vil ha stor innvirkning på landbruket, som ikke bare forventes å virke som en motvekt for egne klimagassutslipp, men også for utslipp fra andre deler av samfunnet. I EU utvikles det bla. et regelverk for sertifisering av metoder for fjerning av karbon. Dette er planlagt iverksatt innen januar 2023. Formålet er et juridisk rammeverk for å skalere opp landbruksmetoder som lagrer karbon i jord. Noen av strategiene her omfatter det relativt nye konseptet «carbon farming», et samlebegrep for ulike landbruksmetoder som øker omfanget av karbonbinding i jord og planter, med mål om å redusere innholdet av karbon i atmosfæren. Tiltak som nevnes av EU-kommisjonen er:

- Skogplanting
- Skogsjordbruk (agroforestry)
- Fangvekster og dekkvekster
- Redusert jordarbeiding
- Restaurering av myr og våtmark

IKKE BARE KARBONLAGRING. Den europeiske delen av paraplyorganisasjonen for økologisk landbruk, IFOAM Organics, er positiv til at EU-kommisjonen fokuserer på «carbon farming» som et viktig tiltak mht. karbonlagring, særlig på lang sikt. De er imidlertid opptatt av at karbonlagring i jord må kombineres med arbeid med andre miljømål, som å beskytte det biologiske mangfoldet. Dette kommer fram i et notat («Position paper») om karbonlandbruk som nylig er utgitt.

I notatet slås det fast at karbonbinding i jordsmonnet har en viktig rolle i å redusere mengden CO₂ i atmosfæren, men at potensialet for dette kan være vanskelig å beregne siden det avhenger av en rekke naturgitte faktorer, som klima og jordtype. Videre krever karbonbinding i jord en langsiktig forvaltningspraksis for at ikke det lagrede karbonet skal gå tapt til atmosfæren igjen. ►►

▲ **EU OG MATSYSTEMET.** IFOAM foreslår at EU bør engasjere seg i en transformasjon av mat-systemet og fremme agroøkologiske tilnærminger i landbruket.

IFOAM mener også at kjøp og salg av karbonkvoter i form av klimatiltak i landbruket ikke bør være en måte å redusere netto utslipp av klimagasser på for andre samfunnssektorer. Karbonnøytralitet bør isteden tilstrebes innenfor hver enkelt sektor.

Innholdet i notatet er basert på regelverk mht. karbonnøytralitet i EU, men delene om karbonlagring i jord generelt og i økologisk landbruk er viktige også for norsk landbruk.

ØKOLOGISK LANDBRUK = «CARBON FARMING» MED FLERE FORDELER. IFOAM Organics Europe slår fast at økologisk landbruk bidrar mer til karbonbinding og karbonlagring i jorda, sammenlignet med konvensjonelt landbruk. Samtidig bidrar driftsformen til bedre jordhelse og vannkvalitet og vern av det biologiske mangfoldet. Driftsformen er dermed en systemtilnærming til «carbon far-

ming» og bør bli anerkjent som en «carbon farming» –praksis.

Stort biologisk mangfold på økologiske gårder kan blant annet forklares ved at det ikke brukes kunstgjødsel og kjemiske sprøytemidler, at mer semi-naturlige områder opprettholdes og at det praktiseres et mer allsidig vekstskifte. Klimatiltak må ikke føre til ytterligere trusler mot biologisk mangfold og økosystemtjenester. Bevaring av biologisk mangfold og sunne økosystemer er ikke bare avgjørende for lagring av karbon, men også for tilpasning til konsekvensene av klimaendringer i form av f.eks. ekstremvær. Derfor understreker IFOAM den sterke koblingen mellom biologisk mangfold og klimamål.

BEHOV FOR SYSTEMISK TILNÆRMING. IFOAM Organics i Europa mener at binding av karbon i jord bør stimuleres ytterlige-

re og at bønder bør belønnes for innsatsen de gjør for å redusere problemene med klimaendringer. De mener imidlertid at helhetstenkning er viktig og at alle negative konsekvenser av landbruket må håndteres samlet. En systemisk tilnærming er nødvendig for å redusere klimagassutslipp fra matproduksjonen og en overgang til et mer bærekraftig matsystem. IFOAM understreker videre at det trengs en landbrukspraksis som gir fordeler for klima, biologisk mangfold og økosystemtjenester samtidig. Ved å fokusere kun på mengden karbon i jordsmonnet risikerer vi å stimulere til praksis som ikke leverer på andre miljømål. I stedet foreslår IFOAM at EU bør arbeide for å fremme agroøkologiske tilnærminger i landbruket, bl.a. økologisk landbruk. 🌱